

Zlé časy, Kamile

Martin Jakoubek

Poslední dobou jsem měl trochu víc času, a tak jsem se věnoval korespondenci s dvěma svými kamarády. Korespondence to byla stručná, protože tolik času jsem zase neměl. Jean-Paul Belmondo na můj dotaz, jak se mu daří, odpověděl lakonicky: „Zlé časy, Kamile!“ Jonathan Swift mi zase na otázku, co právě dělá, napsal, že uvažuje o tom, že by oprášil svůj slavný skromný návrh.

Může to působit trochu zkratkovitě, ale mně, který toho nikdy v hlavě zase tolik neměl, přišla tato korespondence jako inspirující. Napadlo mne, že by snad bylo možno vytvořit skromný návrh pro zlé časy. Víím, originalita myšlenky je zpochybněna již na počátku autorem samým, leč neměli bychom vylévat s vaničkou celé dítě jenom proto, že neznáme přesně jeho genetický kód. Snad by bylo možno vylít polovinu dítěte, tento skromný návrh však zatím polehává ve frontě v předpokojích Šalomounovy administrativy.

Pustil jsem se tedy kvapně do debaty s Kamilem, v čem že jsou ty časy tak zlé. Výrazně prý zeslábl zisk skořápkářů a také majitelé kvízomatů pocítili sníženou elektronickou eminenci držeb. Postěžovali si provozovatelé autoopraven, neboť se snížil provoz na silnicích a lidé méně bourají. To nejhorší se na nás však teprve řítí. Pokud se dostane pod kontrolu šíření infekční choroby (tedy obecné choroby, neboť se pohybujeme v čase bezřehém a teoretickém), hrozí naprostý krach hrobníků a výrobců rakví. Ta čísla jsou opravdu alarmující a nepodaří-li se zastavit snižování počtů mrtvých, budou tato odvětví čelit opravdu vážným ekonomickým problémům. Kompenzace od státu možná něco pokryjí, ale radost z dobře vykonané práce, tu jim nahradí jen stěží.

Naštěstí máme před sebou významné období, kdy může každý z nás přiložit ruku k dílu. Blíží se čas vánoční, a to je příležitost znovu naplno roztočit kola ekonomiky meloucí mouku pro chléb náš vezdejší. Těch několik zbedněnců, kteří se domnívají, že vánoční čas by měl být věnován rozjímání, a kteří se v laciném sentimentu zastavují nad neumělými figurkami v slaměných chýších, by možná působilo mile výstředně, kdyby situace nebyla tak vážná.

Je třeba popadnout rozum do hrsti, nemarnit čas a vzít útokem obchodní centra. Vždyť jenom tak můžeme vstříknout životadárny elixír do žil supě chraptícího obchodního průmyslu. Každý dárek, který svým dětem přidáme pod stromeček, bude mít letos dvojnásobnou cenu. Jsme zavázáni lidovou tradicí, nestačí však, nakoupíme-li o jeden či dva svazky modrého jmelí více než loni. Nesmíme se bát obětí. Čím více mobilů, aplikací, mončičáků, kitů, boardů či kiteboardů dětem pořídíme, tím lépe. Pokud na to nemáme, můžeme si půjčit od hraběte, to se již mnohokrát osvědčilo.

Nesmíme se držet ve svém provinčním prostoru, je třeba otevřít se světu. Dva tři kapřící se salátem, prosím, proč ne. Tři čtyři krocani jako projev díkuvzdání euroamerické kultuře však také určitě nikoho nezabijí. Buďme vzdělaní a učme se od klasiků. Proč bychom měli dárky pouze štědrovečerně ukládat pod již poněkud staromódní vánoční stromek? Je určitě nanejvýš vhodné následujícího dne nacpat co nejvíce dáreků do krbu. Ti zpozdilejší si ho mohou během adventu nechat postavit, ti osvícenější mohou připlatit například za orangutana, neboť, jak víme již od Edgara Allana Poea, právě ten dokáže do krbu nacpat množství větší než malé.

Až takto ochráníme své kulturní hodnoty a postavíme na nohy naše těžce zkoušené hospodářství, pak možná přijde čas na nějakou tu nostalgii. A až potom pěkně v plných punčochách a v teple orangutanem nacpaného krbu budeme utěšeně sledovat, jak se naše společnost zase rázně přiblížila blahobytu, pak klidně nechme nějakého zasněného snílka krátce pohovořit o nějaké duchovnosti.

Pak snad, ale v tuto chvíli by to bylo čirým bláznovstvím.

Vysvětlivky k povídce *Zlé časy, Kamile*

Vysvětlivky jsou řazeny podle výskytu v textu, nikoli podle abecedy. Pro pochopení tohoto principu stačí obvykle kterýkoli ze tří předpokladů: znalost textu, znalost abecedy, přečtení této poznámky.

Zlé časy, Kamile

- je pravda, že ve filmu *Policajt nebo rošťák* říká Belmondo hezky celou větou: „Časy jsou zlé, Kamile!“ To však byl ještě Belmondo mladý, rozšafný a časy nebyly tak zlé.

Skromný návrh

- v roce 1729 se kdesi v Irsku zničehonic vynořil útlý pamflet se zkráceným názvem *Skromný návrh* (*A Modest Proposal*). Jeho autor přišel s racionálním řešením, jak ošetřit tíživou situaci chudých rodin tím, že by děti chudých mohly sloužit jako potrava pro bohaté. Návrh rozhněval celou společnost. Jedni byli vystrašení, že jim je vidět pod prsty, jiní byli dotčeni, že je samotné to nenapadlo, a třetím to přišlo přece jenom trochu moc. Když se ukázalo, že autorem je Jonathan Swift a že jde o ironii, byli spravedlivě rozhořčeni všichni napříč celým spektrem.

Šalomounovo půlení dítěte

- ve starém příběhu se dvě matky přely, které z nich patří novorozené dítě. Král Šalomoun se rozhodl ověřit reakci obou matek návrhem na rozpůlení dítěte. Mnoho generací se dlouho domnívalo, že šlo o řešení vysloveně šalomounské, my se však dnes spíše kloníme k sofistikovanějšímu pohledu Afroameričana Jima z knihy *Dobrodružství Huckleberryho Finna*, který Šalomounův nápad nepovažoval za dobrý. Jde však o problém ryze akademický, protože dnes by již přes žádnou etickou komisi takový návrh neprošel.

Elektronická eminance držeb

- v principu je každému jasné, o co běží, ale jak by to mělo prakticky vypadat, to tuší málokdo. V tomto ohledu jde tedy vskutku o případ analogický vůči elektronické evidenci tržeb.

Krach hrobníků a výrobců rakví

- nebezpečí, které nelze podceňovat. Na zlaté časy těchto a přidružených řemesel upozorňuje Karel Kryl ve své idealizované utopii *Karavana mraků*. Zde se vysloveně zpívá: „Provazník plete smyčky, hrobař kopat nestačí a truhlář rakve hobluje.“

Supě chraptící

- slovní obrat, který se v současné češtině nevyskytuje. Pochází nejspíš ze staroslověnštiny a týká se supy trpícího virózou, patrně následkem špatně zavřené voliéry. Odkaz je též možno nalézt v písni *Old Turkey Buzzard* pojednávající o supu krocanovitém. Podobnost s krocanovým díkuvzdáním nebyla dosud doložena, naopak ornitologické zařazení mezi kondory je obecně přijímáno.

Modré jmelí

- podle Pokáče je možno zakoupit jej ve večerce, a to i v případě, kdyby ráno nevstal.

Díkuvzdání

- nejčastěji se setkáváme s transkripcí „díkůvzdání“. Kroužek nad písmenem U je však značně archaický a symbolizuje jakýsi předěl, jenž může být vykládán až jako „vzdání se“ (v originále řidčeji Thanksgiving, které vede v otrockém překladu až k poděkování supovi – viz poznámka o Turkey Buzzard). Etymologicky je tedy přesnější tvar krátký. Navíc, vzhledem k parazitům v krocanově peří, je přesnější i entomologicky.

Dárky v krbu

- v původní tradici Santa Claus krbem pouze procházel a dárky zanechával v punčochách. Následkem nezřízeného pití Coca-Coly při plnění sponzorských povinností se však stále tělnatější Santa krbem soukal čím dál obtížněji. Proto musel občas nějaký dárek zanechat v krbu, čímž založil tradici novou, zajisté neméně roztomilou.

Příplatek za orangutana

- Edgar Allan Poe ve své detektivce *Vraždy v ulici Morgue* představil orangutana, který si počínal natolik činorodě, že do krbového komína nacpal jednu celou obyvatelku bytu. Co je proti tomu několik dárků? Jinak v malajštině slovo orang-utan znamená lesní-muž a pro místní domorodce byl podobným postrachem jako pro skořápkáře elektronická evidence tržeb. Vzpomínka na tyto obavy dodnes zaznívá v lidové písni z okolí Thimphu *Propána Bhutána, vidím orangutána*.

Čiré bláznovství

- fenomén, na který nepanují jednotné názory. Například Erasmus Rotterdamský ve své knize *Chvála bláznovství* preferoval spíše pozitivní pohled. Podle ankety nedávno konané mezi českými vysokoškolskými studenty se polovina z nich domnívala, že Erasmus byl majitelem cestovní kanceláře. Druhá polovina jej označila za spisovatele písničáka pod přezdívkou Quasimodo, vlastním jménem Orgasmus Notredamský. Ještěže tu díky Erasmově bláznovství máme i třetí polovinu.

© Martin Jakoubek